

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 10 maja 2017 r.

Pozycja 79

POSTANOWIENIE z dnia 20 kwietnia 2017 r. Sygn. akt Ts 129/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka – przewodnicząca
Piotr Tuleja – sprawozdawca
Piotr Pszczółkowski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 marca 2016 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej Sp. z o.o.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnąć zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 30 marca 2015 r. Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) zakwestionowała zgodność art. 4 ust. 3 i 5 w związku z art. 11 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. Nr 29, poz. 257, ze zm.; dalej: ustawa podatkowa) z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 2, art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Postanowieniem z 29 marca 2016 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania niniejszej skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał stwierdził, że skarga konstytucyjna jest próbą skorygowania zaniedbań, do których skarżąca doprowadziła w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Trybunał uznał zatem zarzuty postawione w skardze za oczywiście bezzasadne.

Na powyższe postanowienie pełnomocnik skarżącej wniósł w ustawowym terminie zażalenie. W złożonym środku odwoławczym zarzucił naruszenie art. 79 ust. 1 Konstytucji przez odmowę nadania biegu skardze konstytucyjnej w sytuacji, gdy istniały podstawy do jej przyjęcia i rozpoznania. W ocenie wnoszącego zażalenie skarga została skierowana przeciwko przepisom prawa rangi ustawowej, nie zaś przeciwko orzeczeniu, a przepisy te doprowadziły do naruszenia praw podmiotowych skarżącej, o których mowa w Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy o or-

ganizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane skargą konstytucyjną nie zostało zakończone do dnia 3 stycznia 2017 r., tzn. dnia wejścia w życie ustawy o TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy ustawy o TK.

2. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 7 ustawy o TK). Trybunał Konstytucyjny bada w szczególności, czy wydając zaskarżone postanowienie, prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznawania zażalenia Trybunał analizuje przede wszystkim te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

3. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że postanowienie o odmowie nadania rozpatrywanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu jest prawidłowe, a zarzuty podniesione w zażaleniu nie zasługują na uwzględnienie. Wniesione zażalenie nie podważyło bowiem zasadności argumentacji przedstawionej w zaskarżonym postanowieniu.

3.1. Przede wszystkim Trybunał podkreśla, że odpowiedzialność w prawie podatkowym ma charakter obiektywny, co oznacza, że nie jest ona uzależniona od winy po stronie podmiotu zobowiązanego czy też od przyczynienia się innych osób do stanu niezgodnego z prawem. Sam fakt niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązku skutkuje automatycznie odpowiedzialnością. Z tych względów postulat skarżącej zróżnicowania zasad odpowiedzialności za niepobrany podatek od konkretnych okoliczności faktycznych danej sprawy (np. przez zastosowanie niższej stawki podatku) lub uzależnienia tej odpowiedzialności od braku dobrej wiary bądź faktu osiągnięcia korzyści majątkowej z nieuiszczenia podatku akcyzowego na wcześniejszych etapach obrotu przeczy charakterowi odpowiedzialności podatkowej ukształtowanemu w systemie polskiego prawa podatkowego.

3.2. Z utrwalonego orzecznictwa sądów administracyjnych wynika, że przedsiębiorca powinien zatem tak zorganizować proces nabywania oleju napędowego, aby mieć pewność co do rzetelności swoich kontrahentów i uiszczenia podatku akcyzowego na poprzednim etapie obrotu (wyrok WSA w Łodzi z 3 marca 2016 r., sygn. akt III SA/Łd 1244/15). Samo wskazanie na inne podmioty, które mogą być (potencjalnie) uznane za dostawców paliwa, nie jest wystarczające do zwolnienia nabywcy (posiadacza) oleju napędowego z obowiązku zapłaty akcyzy, jeśli jednocześnie nie wykazano, że akcyza została zapłacona na wcześniejszym etapie obrotu. Każdy z podmiotów zobowiązanych do uiszczenia podatku akcyzowego – producent, importer, sprzedawca, nabywca i inni – zobowiązany jest w tym samym stopniu do zapłaty tego podatku (wyrok WSA w Bydgoszczy z 1 września 2015 r., sygn. akt I SA/Bd 642/15). Jeśli podatnik kwestionuje ustalenia organu podatkowego, to powinien przedstawić dowody na potwierdzenie swoich racji, gdyż to na nim – jako osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, spoczywa ciężar dowodu (wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 14 stycznia 2015 r., sygn. akt I SA/Go 637/14). Wymóg przedstawienia stosownych dowodów stanowi materialnoprawną przesłankę, która determinuje sytuację podatnika na gruncie opodatkowania akcyzą (wyrok WSA w Krakowie z 13 kwietnia 2016 r., sygn. akt I SA/Kr 1600/15).

W konsekwencji nie ma prawnie doniosłego znaczenia okoliczność, że podatnik – nabywca działał w dobrej wierze (przeświadczeniu), uznając, że dostawca uiścił podatek akcyzowy (wyrok NSA z 1 lipca 2014 r., sygn. akt I FSK 1106/13). Nabywca powinien posiadać

dowody, że od nabywanego przez niego wyrobu akcyzowego został uiszczony podatek akcyzowy.

Istnieje procedura, która umożliwia sprawdzenie przez nabywcę wyrobu akcyzowego, czy na wcześniejszym etapie obrotu zapłacono podatek akcyzowy. Takie sprawdzenie pozwoli podatnikowi uchronić się od ewentualnych negatywnych konsekwencji w postaci m.in. konieczności uiszczenia akcyzy. Procedurą taką jest zachowanie należytej staranności w prowadzeniu swoich spraw przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą (wyrok WSA w Łodzi z 8 października 2015 r., III SA/Łd 239/15). Podatnik – nabywca wyrobu akcyzowego może zatem, przed zawarciem umowy z dostawcą, prosić o przedstawienie wiarygodnych dowodów na to, że kwota akcyzy została określona bądź zadeklarowana, lub że należny podatek został już zapłacony.

3.3. Trybunał podkreślał wprawdzie w swoim orzecznictwie, że działalność gospodarcza, ze względu na jej charakter, a zwłaszcza na bliski związek zarówno z interesami innych osób, jak i interesem publicznym może podlegać różnego rodzaju ograniczeniom. Ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej nie jest jednak nieograniczone. Ustawodawca powinien uwzględniać założenie, że ryzyko musi być „rozpoznawalne” dla adresatów normy. Legitymowany interes państwa w stworzeniu odpowiednich ram prawnych obrotu gospodarczego, które pozwolą zminimalizować niekorzystne skutki mechanizmów wolnorynkowych, nie uzasadnia przerzucania na podmioty prowadzące działalność gospodarczą wszystkich skutków działań, także tych podejmowanych przez osoby trzecie (zamiast wielu zob. wyrok z 6 grudnia 2016 r., SK 7/15, OTK ZU nr A/2016, poz. 100).

Niemniej stan faktyczny leżący u podstaw rozpatrywanej sprawy, a w szczególności brak atestów i certyfikatów jakości nabywanego paliwa, co podkreślano również w toku postępowania instancyjnego, dowodzi, że – jak trafnie zauważył Trybunał w zaskarżonym postanowieniu – analizowana skarga konstytucyjna jest próbą skorygowania zaniedbań (zaniechań), do których skarżąca doprowadziła w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Trybunał w niniejszym składzie podziela zatem pogląd wyrażony w zaskarżonym postanowieniu, że ukształtowanie sytuacji prawnej skarżącej wynikało z podjętych przez nią działań (zaniechań), a tym samym należało uznać, że skarżąca nie wskazała sposobu naruszenia jej praw wynikających z Konstytucji. Trzeba bowiem podkreślić, że każdorazowa ocena zasadności skargi konstytucyjnej (tzn. sformułowanych w niej zarzutów) nie może abstrahować od okoliczności konkretnego stanu faktycznego. Naruszenie konstytucyjnych praw i wolności musi mieć bowiem charakter obiektywny, tzn. nie może być wywołane (sprowokowane) przez zachowanie (a ściślej: zaniedbanie) skarżącego (zob. np. postanowienie TK z 4 lutego 2015 r., Ts 193/12, OTK ZU nr 1/B/2015, poz. 10).

4. Mając powyższe na uwadze, Trybunał w obecnym składzie uznaje, że skarżąca nie podważyła przesłanek leżących u podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. W konsekwencji, na podstawie art. 61 ust. 8 ustawy o TK, Trybunał Konstytucyjny zażalenia nie uwzględnił.